

« پژوهش»، مقدمه ای است بر تولید علم

پژوهشگر و استاد حوزه علمیه خواهران

به نظر شما نقش و جایگاه طلاب در آینده علمی کشور چگونه است؟

با توجه به اینکه مواد درسی در حوزه‌ها بسیار متنوع است، به همین جهت پرداختن به آن به سبب حجم زیاد مطالب کافی نیست و طلاب بیشتر زمان خود را در حفظ و مطالعه سطحی می‌گذرانند، دیده می‌شود فارغ التحصیلان توانمندی از آن مراکز به جامعه علمی کشور وارد نمی‌شوند. این امر بدین گونه محقق خواهد شد که مطالب دروس تا حدی متعادل شود که زمان بیشتری به موشکافی و بررسی عمیق مطالب گذاشته شود. در بررسی دقیق، نکاتی بر طلبه آشکار خواهد شد که با پرسش و پاسخ و رسیدن به جواب از این طریق می‌تواند در تولید علم نقش بسزایی داشته باشد.

به نظر شما، جشنواره علامه حلی (ره) چه میزان در رسیدن به این جایگاه راه‌گشا است؟

جشنواره‌های علمی می‌توانند در تولید آثار علمی ارزشمند و نیز هدایت و جهت‌دهی طلبه‌ها نقش مؤثری داشته باشند ولی این کافی نیست. در این زمینه، هدایت پژوهشگران توسط استادان متعهد و توانمند و خلاق و ایجاد انگیزه می‌تواند کمک شایانی در تولید علم و پرورش پژوهشگران نخبه داشته باشد.

به نظر شما، غیر از جشنواره علامه حلی (ره)، چه راه‌کارهای دیگری برای تشویق طلاب به پژوهش وجود دارد؟

باید فضای پژوهشگری در حوزه‌ها ایجاد شود و این امر ایجاد نمی‌شود مگر با حضور استادانی که با داشتن اطلاعات همه جانبه، در طلبه‌ها ایجاد سؤال کرده و اینگونه ذهن آن‌ها را جستجوگر و خلاق تربیت نمایند و برای رسیدن به جواب سؤال‌ها تنها برایشان هادی و راهنما باشند و اینگونه، علاوه بر شکوفا شدن استعدادهای شان انگیزه‌ای ایجاد می‌شود تا به سمت مطالعه و پژوهش سوق داده شوند.

چه آسیب‌ها و آفت‌هایی در راه تربیت و تکامل مهارت‌های پژوهشی طلاب وجود دارد؟

طلبه‌های فارغ التحصیل حوزه‌های علمیه نمی‌توانند آموخته‌های خود را کاربردی کنند و سپس در طول زمان به فراموشی سپارند و عملاً هزینه‌های مصرف شده برای تحصیل این ذهن‌های آماده به هدر رفته و نتیجه‌ای نمی‌دهد. آن‌ها در دوران تحصیل، تنها می‌آموزند مطالبی را حفظ کرده، نمره‌ای بگیرند و سال بالاتر بروند که باید برای حل آن چاره‌ای اندیشید؛ از جمله کم کردن حجم دروس و ایجاد تفکر استدلالی در طلبه‌ها.

نکته مهم دیگری که به عنوان آسیب می‌توان به آن پرداخت، ایجاد نشدن مهارت نوشتن در طلبه‌هاست. در حوزه‌های علمیه، طلبه‌ها 4 واحد درسی ادبیات فارسی می‌گذرانند که برای ایجاد مهارت نوشتن در آن‌ها کافی نیست. پیشنهاد می‌شود برای این

منظور واحد ادبیات فارسی را اضافه شده به گونه‌ای که علاوه بر ایجاد مهارت نوشتن مهارت نقد و بررسی و تحلیل در آن‌ها افزایش یابد و بتوانند آموخته‌های خود را با زبانی تحلیل‌گرا و روان به خواننده القا کنند.

یکی از مسائل مورد تأکید مقام معظم رهبری، بحث تولید علم است. به نظر شما، طلاب چگونه می‌توانند در این مسیر حرکت کنند؟

نوآوری در پژوهش، لازمه تولید علم است. یکی از مهم‌ترین آسیب‌هایی که در حوزه‌های علمی به طور آشکار دیده می‌شود، نپرداختن به نوآوری در پژوهش است. پرداختن به عناوین کلیشه‌ای در حوزه‌های علمی بسیار دیده می‌شود و اگر حوزه‌ها این جسارت را بیابند که در پژوهش‌های بین رشته‌ای گام بردارند، پژوهشگران می‌توانند آموخته‌های دینی خود را در مسیر اسلامی کردن دیگر علوم به کار گیرند؛ این گونه می‌توانند به تولید علم کمک شایانی انجام دهند. پژوهش در رشته‌هایی چون هنر و ادبیات، بسیار جای کار دارد که متأسفانه این وادی رها گذاشته شده است و همان گونه که در جامعه جوان بسیار تأثیر گذارند. فارغ‌التحصیلان رشته‌های هنر و ادبیات در ایجاد تغییر رفتار در جامعه جوان بسیار تأثیر گذارند.

به نظر شما، کدام گرایش‌های علمی باید مورد توجه پژوهشگران حوزوی قرار گیرد؟

با توجه به گسترش علوم انسانی به نظر می‌رسد طلاب با انجام پژوهش‌های میان رشته‌ای می‌توانند گره‌هایی را در علوم انسانی باز کنند. آن‌ها می‌توانند در رشته‌هایی چون سینما، موسیقی، روانشناسی و... که عمده‌تاً از غرب و فرهنگ غربی تأثیر پذیرفته، وارد شده و آن‌ها را پالایش نمایند و سپس از آن‌ها ابزاری سازند تا مفاهیم مطالب دینی، فلسفی و حکمی را به راحتی به مخاطب خود انتقال دهند.